

Enne
Riiklik Aeg
Reamat

Wastutaw toimetaja ja wäljaandja Jakob Jaason.

Meie Mats.

N° 19

Dublett
19.

Sõitsin tüki Türgi maada,
Natukese Narwa maada,
Poole päewa Poolamaada,
Ei ma näinud seda imet,
Mis nüüd nägin meie maala:
Härra — — — — —,
— — — — —.

Kurat maa peal.

Aineterl J. Vermontus.

See sündis ühel ilusal pühapäisel päeval. Ra pörgus saidvad kõikide maapealsete inimeste näbala pattude armed kokku tõmmatud. Kurat oli pörgus-olekust ära tüdinunud, ja mõtles järele, et waja on pörgust üles, maa peale minna. Mõeldud — tehtud. Kurat kutsus kõik oma teenijad pörguwaimud kokku, ja pidas nendele umbes järgmise sõjuga kõne: „Austatud ja kallid teenrid, saadanad ja pörguwaimud! Mina olen juba tüdinunud, siin all, teiega üheskoos suitsedes, ja ma olen nõuiks mõtnud, teid üürisefeks ajaks üksti jätta, et ise üles — maa peale minna. Teie minu kallid ja truid teenrid, peate hoolega minu riiki see aeg walwama, et siin midagi „seadusewastaliski“ ei juhtuks.“

Seda öeldes, tõmbas kurat enese saba rõngasse, löi peaga wastu lage ja oli siis pörgust kadunud.

Kurat tundis ennast nüüd maa peal olema. Eftimene asi, mis temale siin „liiga“ tegewu hakkas, oli — külm.

„Kuradi külm!“ mõtles kurat. Kuid wähe edasi minnes, nägi ta kuulutust, et „riideid wälja üüritakse.“ Siis moondas kurat ennast inimese farnaseks, ja läks kauplusesse sisse.

Kauplusest riideid kätte saades, jättis ta sinna weksli maha, ja läks siis seda suurt ja kuulust ilma waatama, millest ta pörgus nii mõndagi imelikku asja oli kuulnud.

Ja kuradi filmad näginwad palju uudiseid, milledest pörgus aimugi ei olnud. Ta nägi wõlaid, ja wõllade külges inimesi rippumat, kellede peade kohal ülewal waresjed fraaljudes saafi warrtsefivad. Ta nägi kuidas inimesi kümnete kaupa maha lasti, kes olid julgenud „korda rikkuda“.

Ta nägi ka, kuidas neid inimesi kõiki ühis-tesse aukudesse wijati, ja mullaga pealt finni aeti j.n.e. See pani kuradi mõtlema ja ta löi enesele wastu rindu ja ütles: „Si mina wiist küll neid hingefid päri, sest need on ju kõik sellefarnased, feda hiljuti ühe mäe peal ka wõlla tõmmati, küll need wiist tulewad minu käest minu riiki ära mõtma, nii kui see ütleb, kes mind tawast alla wiskas.“

Kui kurat niiviisi mõteldes edasi läks, siis nägi ta kuidas inimesed jalkades käiswad, ja ta kuulis ka hüüdeid, millest ta aga aru ei saanud. (Wistiski keelemõistmatause pärast.)

Kuid korraga kuulis ta walju plaginat, praginat ja pörinta, ja ringi waadates nägi ta neljajalgseid, millede selgas kahejalgsed istuswad, ja need tormaswad inimeste kallale, kuid selle asemel, et neljajalgseid piitsadega peksta, taguswad nad hoopiski inimestele pähe ja selga.

Kurat kes aru ei saanud, mis see tähendab, küsis ühe wastu tulewa wana mehise käest, selle põhjust järele. Ja ta sai wastuseks: „See on konstitutsion.“

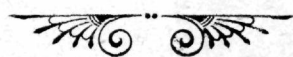
Seda kuuldes mõtles kurat: „Wõi see on siis see kuulus konstitutsion, millest kõmu ju pörgus-segi ulatas.“

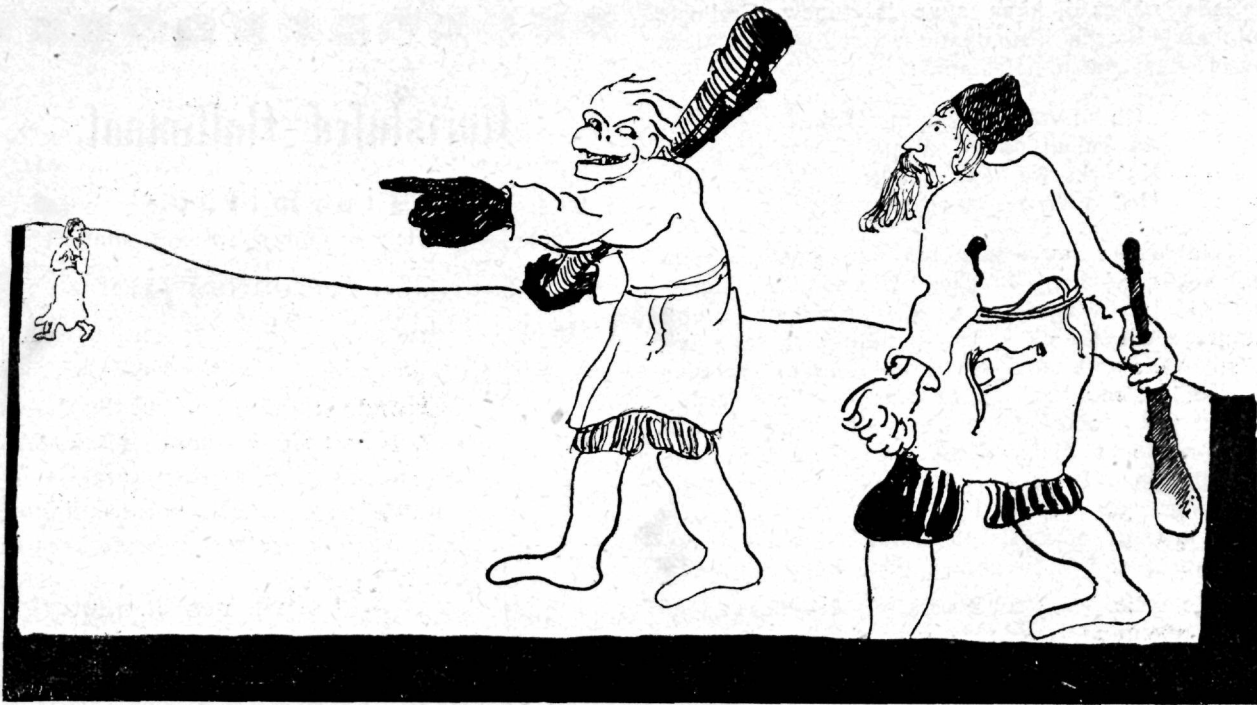
Edasi minnes nägi kurat, kuidas kaks meest tema ees, kõndiswad, kuna taskus neil nagu midagi rasket oleks olnud. Kurat waatas . . . Temale näitafivad need mehed „kahlased“ olema. Ja ta nägi, kui üks nendest, taskust midagi ümmargust wälja wõttis, ja ühele wastu tulewale punase-kantidega mehele, täie jõuga wastu wahi-mist wiskas. Kõis kole pauk! . . . Kurat arwas, et nüüd see kaua oodatud maailma ots on kätte tulnud! . . . Kuid, wähe toibudes, nägi ta, et maas ainult inimese teha ja — mundri tüki oliwad . . .

Kui kurat seda kõiki näinud ja kuulnud oli, tuli temale jälkus maapealsete olude üle, ja ta sammus tagasi, et pörgusse ennast kõige nende koleduste eest ära peita. Aga waemalt jõudis ta paar sammu teha, kui tema ees korraga wali hüüd „Käed üles!“ kõlas . . . Kurat imestas selle naljaka hüüde üle, aga ta imestus kadus kohe, kui ta enese ees rahu ja korra alalhoidjat, tigeada näuga politseiametnikku nägi, kes teda kae alt finni wõttes, politsei jaoškonda tahtis wedada . . .

Kurat ehmatas nii selle üle, et ennast kõigest jõuust wastu maad wiskas. Maa lõhkes tema all . . . Enese ees jälle oma kallist pörgut nähes, rõemusmustas kurat ülimäga, ja kadus ajawitmata maa alla, kuna tema asemel, — suitsufammas — maast ülesse kerkis.

Kohuse truu politsei ametnik ruttas politsei jaoškonda teatama, et jälle üks pomm on lõhkenud, — seelord ilma inimese õhwrta.

Mustasjalised pigistawad konstitutsioni.

Ükikene ajaloost.

Wana käsikirja järele.

See sündis aastal 1907 peale Kristuse sündimist, kui Dorpati Ereliuuste wägede ülemjuhataja, Jaan I Denissowitsch, nõuiks wõttis Ereliuustele suuremat asupaika muretseda, ja selleks otstarbeks, Proletariuse ja Radikaliuse Ühendatud wägesid ja nende kindlusi Ehistlandi maal, oma alla wõtta soovis. Selles mõttes saatis ta oma abilistele Raudiusele, Karlsoniusele ja veel mõnedele usalduse wääriliste Ereliuuste wäe poolehoidjatele Ehistlandi maal, päewakäsu, milles ta neid käskis Proletariuse ja Radikaliuse ühendatud wägede peale oma „Sõnaga“ niipalju mõjuda, et need kõik Ühendatud wägede kindlused Ehistlandi maal Ereliuustele ära annaksiwad, ja ise ka Ereliuuste poole heidaksiwad. Siis higistasiwad Jaan I Denissowitschi wäepealikud, Raudius, Karlsonius, Pöldius, Lubius ja veel mõned teised selle kallal kuidas Kõrgeste Austatud Ülemjuhataja käsku täpi pealt täita; Ja nad tegiwad tööd „Sõnadega“, „Põhjanaeltega“ ja külldurakliste abinõuudega, et Jaan I Denissowitschi meele järele olla ja temalt selle tänuks „medalje püha Kartohweliuse ordu“ paela otsas kaelas kandmiseks saada. Jaan I saatis omad päewakäsed „Postimehega“ oma asemikude kätte, kuna need neid mööda Ehistlandi maad

„Sõnadega“ ja „Põhjanaeltega“ laiali külwasiwad. Kui Jaan I juba hulgake aega oma ilmtublide adjutantide ja abiliste tööd pealt oli waatanud, ja juba arwama hakkas et Ühendatud wäed kõik tema poole on heitnud, siis tegi see suur waim, omas targas peas otsuseks, ärawõidetud Ehistlandi maale sõita. Tema esimene käik oli kohe Ehistlandi maa pealinna Koliwanni ehk Rewalisse, kus ta nõuiks wõttis ilma wiibimata Proletariuse ja Radikaliuse Ühendatud wägede sõjanõukogu saali tungida, et seal kohe aujärje peale istuda, ja wõidetud Ehistlandi maa üle walitsema hakata. Kuid siin peab tähendama, et Jaan I Denissowitschi kõige suuremaks õnnetuseks tema ilmtublid adjutantid, ei tea, kas hooletuse ehk laiskuse pärast, liiga wähe oliwad suutnud Ühendatud wägesid Ereliuuste poole wõrgutada.

Ja see sündis, et siis kui ilmakuulus, wägew ja imetegew Ereliuuste wäe ülemjuhataja Jaan I Denissowitsch sõjanõukogu saali astus, seal saalis kohe wägew sosin ja posin algas, kuna Ülemjuhataja kõrwadesse, sõnad: „Maha! Wälja! Kotti!“ jne. kõlasiwad. Kuid Ereliuuste ülemjuhatajal ei puudunud julgust ega külmawerelist olekut, ja tema wõttis kõik oma jõuu kokku ja „murdis rinnaga“ läbi sõjameeste enesele teed auujärje juurde. Aga kui tema parajasti selle pühama paiga peale oli ronimas, tõmbas üks Ühendatud wägede sõjameestest, teda mündrist kinni hakates, sealt alla, mis juures Auwäärilisel, Ülemjuhatajal see täbar õnnetus juhtus, et tema kallis ja unustamata munder lõhki kärises.

Seda nähes hakkas suur ja tugew Ereliuſte ülemjuhataja härda healega nutma, et kiwidgi oleks pidanud tema peale halastama:

„Oh mundrike! oh mundrike!
Sa küllalt päiwi näinud,
Kuid kurwa lõpu kallike,
Nad sulle nüüd on teinud!“

Kuid kurwa laulu ja härda nutu peale waatamata, kostis nõukogu saalist. Ühendatud wägede hüd: „Maha! Wälja!“ jne. Kui Ereliuſte Ülemjuhataja seda kõiki oli kuulnud, näinud ja läbi teinud, siis wõtsiwad tema truid adjutantid, Raudius ja Karlsonius, muidugi „püha Kartohweliuse ordu“ aumärgi peale lootes, õnnetuse osalist Ülemjuhatajat eneste wahele ja wiisiwad teda oma peakorterisse. Siin lappis Jaan I, ise oma kõrge käega, lõhki rebitud mundri jälle ilusasti terweks, sest niisugust kallist asja nagu sõjawäe ülemjuhataja lõhki kärise- nud mundrit, ei wõi ju kellegi teise kätte usaldada.

Peale selle, kui Jaan I, oma mundri enese käega oli kinni nõelunud, tundis ta ennast jälle ülemjuhataja olema, ja andis käsukirja wälja, milles ta Revali ajutisteks walitsejateks ja ärawõitjateks järgmised isikud Ereliuſte hulgast nimetas: Karlsonius, Keskülius, Kremanius, Krautius, Linzbachius, Prüllerius, Rammonius ja Soonetsius. Karlsoniuse nimetas ta komitee esimeheks ja lubas teda, kui ta Revali ära wõidab, 55 rublalise tooli peale istuma aidata, ja temale auunime „rahwa tepitatt“ anda, kuna teistele „püha Kartohweliuse j. t. ordenid“ auutähtedeks lubati.

Nii algas siis uus sõjakäik Ehtslandi maa üle, mis aga sellegi pärast Ereliuſte kaotusega lõppes, kuna õnnetu ülemjuhataja Jaan I Denissowitsch kiiresti Dorpati poole plehku pani ja enne tagasi ei waadanud kui Emajõe kalda ääres ennast tundis olema.

Argonautius.

ERE-lasto tuljak.

ERE-lasto pesa sai kokku aetud,
Mehed lahingu kutsutud,
Walimistel manöwrid tehtud,
Jaani käes oli juhatus!
Küll oli muda, küll oli sõimu,
Küll oli kära, küll oli laimu,
Pettus, kawal kihutus,
Ei need mingit aidanud.
Platsi toodi meelitused,
Hirmutused lubadused.
Siisgi Jaan sai pika nina,
Wõit see kadus nii kui tina.

Karistused Baltimaal.

Minewikus.

(25 aastat tagasi, umbes 1880. a. ümber.)

Ametliku dokumendi järele:

„Süd... mau (Krafiit.)
Patentrihter N. Tallitajale.

„Annan kirja nr. 94 peale wastusi et J. R. on sin 20 hopi ihhunuchlust fätte sanud ja ülle jedda weel 10 hopi trahwiks ja on käsku sanud wibimatta walla kohtus mõistatud maks ärra tasjuma.

N. von N. (alltiri.)

Olewikus.

(25 a. edasi, umbes 1905. a. ümber.)

Ajalehe teade kindlast hallikast.

(Ametlik protokoll puudub, sest üleliigse kirjaoostamise ja ajapuuduse pärast on see tegemata jäänud):

„N. wallas on sõjawälja kohtu poolt keegi talumees N. N. 200 hoopu saanud ja pärast seda püüftiga maha lastud.“

Sulewikus.

(Kuud 25 edasi. Kindlad aimes puuduwad; seadusi ei ole, sest wanad on siis puhas ära häwitatud, riigiwolitogu korda 50 laiali aetud ja — riigiwaltisusel puudub seaduste kirjutamisels tint.)

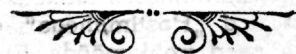
Johannese ilmutamise raamatu järele

(Waat. 6, 8):

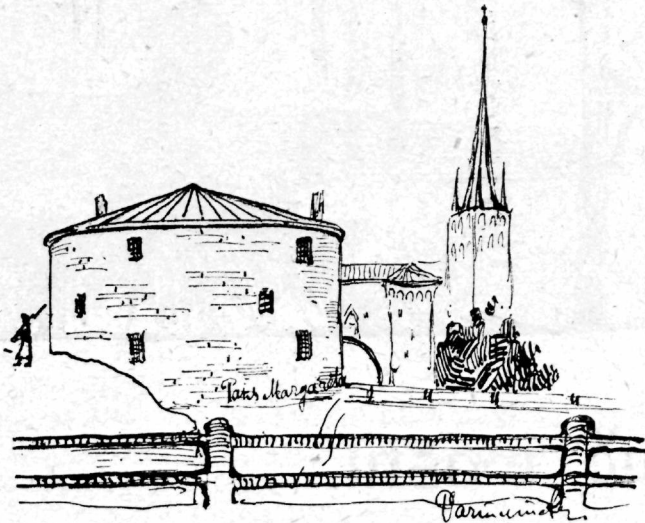
„Ja ma nägin, ja waato, üks tuhtur hobune, ja selle nimi, kes tema seljas istus, oli surm, ja põrguhaud läis temaga, ja neile anti meeleswald, maa neljat osa ära tappa mõõgaga*) ja näljaga. ja katkusurmaga ja metsaliste läbi, mis maa peal.“

Toht.

*) Selles asjas ei lähe prohweiti kuulutus wist mitte täide, sest siis on palju paremaid karistuse-riistu olemas, nagu wõllad, jne. Toim. tähend.“

Eestimaa duuma Tallinnas.

Siit kalju kaldalt kaugele
On näha lossi torniga.
Ta üle uhked oleme:
See — meie duuma Eestimaa l.

Ta ühel healel saadikuks
Sai ametliselt walitud;
Ta läheb, tee peal' kaitsejaks
On sandarm talle seltsinud.

Ta istub duumas, mõtleb ka:
„Küll ilmusin programmiga
Kuid rääkida ei lasta mind.
Seepärast waikin, mõtlen nüüd...”

Ei pidanud vastu.

Aõõri Anna pulmapäew oli. Pulmarahwas olivad juba hommikust sõõnud ja kohendasivad endid kirikusõidule. Mehed rakednasivad õues hobuseid saanide ette, naised waigistasivad toas kiffendajaid lapsi, kes kaasa kippusivad. Kihin ja kahin kõigil pool. Pruut oli tagakambris, kus ema, tädi ja paar paremat sõbrannat teda ehtisivad. Soo, nüüd oli asi korras. Pruutehted passifivad kenasti. Ema pani käed ristist ja waatas tütrele otja.

„Kuule Anna, ja oled näõst nii kahwatu.“

„Jah, issake, Anna on näõst tõesti kahwatu,“ sõnas tädi. „Kudas meie temale puna palgesse saakfime. Pruut peab ilus ja priske olema.“

„Wärwime jugu palefid,“ joowitas üks pruutneiu.

„Mis ja sõge räägid,“ õletas tädi. „Wärw annab küljest ära. Aga waat' mis on, wõtku wiina. See ajab were põske. Tean omaft käest. Olin ka kahwatu, kui laalatusse päew oli. Riiüpaftin kodu punast wiina, kiriku juures wõtsin weel suutäie, õitfesiin nagu roos altari ees. Riiüpa jah wiina, Anna.“

Ja tädi pakkus pruudile punast napsi.

„Wõta, wõta laps,“ andis ema nõuu. „Oled küll ju lapseft saati sibukene wähe werrega, aga kus see täna passib. Sa heldene aeg, täna oled ja nenda walge riiete sees näõst üsna kanaf. . ta larwa. Mis see tiba siis õige teeb.“

Anna tahtis ka heameelega ilus olla. Wõttis paar tubli suutäit pudelist. Kerge puna asus peagi paledele.

„Wõta weel,“ kästis tädi. „Õõganifu Ciiu

pistis laalatsse minnes poole kortlet hambasse, punetas nagu wäht. Eks ole kena, kui inimesed kõif su ilu kiidawad.“

Anna wõttis weel. Siis sõideti kiriku poole. Hoolitseja tädi oli pruudi-wennale pooltoopi „punast“ tasku pistnud ja kõwasti kinnitanud, et ta „pruudil puna näõs hoiaks.“ Noh, poisf siis täit- tis käsku: wõttis teel ise ja andis Annale.

Saan liugles kiirelt libedal teel. Annakesel oli imekena tundmus. Süda tuffsus soojasti, keha oli palaw, nägu õhetas. Täna oli ju tema pulma- päew, warsti pidi ta oma armsa Sasfaga altari ette astuma, kus papp neid eluks ajaks paari pani. Annal oli kolmkümmend aastat ilmas elatud. Küll oli ta igatsedes peigmeest ootanud ja nüüd, nüüd on ootusel lõpp. Kui siis õpetaja küsib seda „ja“ sõnakeft, oh, kudas seda siis julg- gets õelda, kui kõif kuulawad. Annas tõusis ta- sane õnnewärin: ta küsib õh, siis tuleb see „jah“...

Õõuti kiriku juurde. Anna õitfesi nagu roos pulmaliste seas. Kõif imestafiwad tema priskeid palgeid. Peigmees waatas loitwa armupilguga tema otja. Pruudi-wend pidas käsku meeles ja andis Annale weel salaja riiübata.

Mindi kiriku. Rahwast oli palju, õht oli kirikus sumbunud ja soe. Anna seifis Sasfaga altari ees, waimulik toimetus algas. Järsku käis pruudi sifekonnast iseäralik tuffsatus läbi. Puna kadus näõst ja surmuhawatus asus palge.e. Ja Anna tundis, et tema enam üfji ei ole, et midagi rasket on tulemas, seft pööritus wõttis wõimust. Ta toetas ennast nõrgalt Sasfa najale.

Õpetaja küstis pühalikult pruudi käest:

„— fiis finnita seda ja üttele selgesti „jah“.
 Anna tõstis mõlemad käed ruttu rätikuga
 juu juurde ja tõstis: „Õh-õh“ — ja fiis kuulbus
 rätiku varjult iseäralik fugistamine, lufsumine,
 forin — ja pruudike langes nõrkenult peiu käte
 wahele . . .

Laulatus mõidi alles paar tundi hiljem korda
 saata. Õpetaja ees wabandati sellega, et pruudid

jagedasti fisekonna ja siidame nõrkus peale
 tulewat.

Sõideti koju. Peigmees kirus ja sülitas, pruut
 hoigas ja nuttis.

„Mis Annal wiga oli?“ küfis ema.

„Wafikas oli,“ wastas ifamees.

„Ei saand sõge Tõganiku-Tiiu wasta,“ tähens-
 das tädi pahaselt.

Salwaja

Ei saa parata.

Käo-Kadri kõneleb teise eidele oma tütre lugu:
 „Sa sõge jah, minu Maiel oliwad need asjad kõik
 üheteise kuklas. Laupäewa õhtu ristiti laps ja püha-
 päew oliwad pulmad.“

Teine eit: „Miks siis warrud nii wara tuliwad?“

Kadri: „Ei, warrud tuliwad ikka õigel ajal, aga
 pulmad jäiwad hiljaks. Ei Jumala looduse wasta
 wõi parata ühti.“

Salwaja.

Kohtunik: „Mida wõite enese wabanduseks
 ütelda?“

Kaebtusealune: „Mitte ei üttele!“

Mokas.

„Mokas“, ütles Widri-Wiiu, kui Tuia-Tõnu kiri-
 kus teise neiuga maha kuulutati.

„Mokas“, ohkas „nella“ partei kandidat, kui
 ta walimisel läbi kukkus.

„Mokas“, sõnas pristaw Hunt, kui agitator ta-
 gaukse kaudu lippama peasis.

A.: „Kui palju saawad ministrid palka?“

B.: „Niipalju, kui nad tahawad!“

A.: „Tõesti ime, et nad sellegagi weel läbi
 ei saa, waid kaerte ja rukiste ostmisega kõrwalt
 teenima peawad!“

Karu Ohakas.

Meie aja laps.

Wäikene Miili sai ema käest tapelda. Ta hak-
 kas pahaselt riidesse panema. Ema küsib:

„Miili, kuhu sa lähed?“

Miili: „Ma lähen kapten Keyliga Amerikasse.“

Parom.

Parom kui Õige kalender, on Wastlapäew ja
 Wõinädal, mis Ploompuu tähtsaamatus täitsa puu-
 duwad.

Isamaa laul.

Isamaa kurwalt pinnalta paistab
 Kodu meil aurawa tuhana;
 Isamaa wõlwilta suitsupilw katab
 Wilkuwad koidudgi ööga.

Oh nuta, nuta sa,

Närtsind ja kolletan'd eestlaste maa!

Püssipauk kõledalt kõrwu meil' kostab,
 Kustutab wiimase lootuse.

Helinal nuutide winguw hüüd kajab,
 Kui meile tungiwad lihasse.

Oh nuta j. n. e.

Walwamas kasak ja dragunid ratsa
 Mööda maad liikumas lennula . . .

järg tuleb paremal ajal.

Mõtted lahus.

Õpetaja: „Kas sa lugeda oskad?“

Leeripoiss (pool kokkunult): „Ei oska.“

Õpetaja: „Aga kas sa ometi tähed tunned?“

Leeripoiss: „Jah, warda, wankre ja sõela
 tähed ikka tunnen.“

Hiidlane (wastu tulewale kalamehele):
 „Mihkel, on sul mõrrad sees (meres)?“

Mihkel (oma kõhtu katsudes): „Ei ole
 tunda.“

Walimise koosolekul.

Kõnepidaja: „Walimise wabadus, auusta-
 tud koosolejad see on . . .“

„Teie pass, auustatud kõneleja,“ segas teda po-
 litseiametnik:

(Wenakeelest).

Ütles.

— Inimene ei ela mitte ükspäinis leiwast, waid ka igast sõnast, mis kuulsa mehe suust wälja on tulnud, ütles Dr. K. A. Hermann oma kaastöölis-tele ja trükiladujatele, kui ta „rotti“ „Walguse“ ja „Hüüdja“ sisse nägi wilksatama.

— Mis kalarannas wõimata, seda wõib oma maal ometi teha, ütles ajakirjanik Tarkus ja tor- kas ajakirjanduse-orilasse ühe uue wile juurde.

— Anna pill hullu kätte, hull a'ab pilli lõhki, ütles- siwad Tartu ERE-mehed, kui nende pealik katkiste pükstega ja lossi löödud torukübaraga Tallinna walimistelt koju tagasi jõudis.

— Isa Jaan! Israelis oli weel üle jäänud kolm- sada meest, kes pole põlwi nikutanud „punaste“ ees, ütles tulewane usu-isa Peeter Põld, kui ta Tal- linna walimiste aruannet ERE ülempreestrile lossi- löödud torukübara põhja peal ette kandis.

— Nii pikk ja lai nagu minu enese wari, ütles ki- lulinna ära kõngenud ajalehe „Sõna“ toimetaja Märt Raud oma lehe minewiku peale mõteldes.

— Just nagu imekommet, ütles maamees wiimast „Sõna“ nummert lugedes.

— „Aeg“ on möödas ja „Päew.“ loojas, ütles Pert — kui kõige parteide poole oli saba liputanud ja sellegipärast kõige nende poolt kolki sai.

— „Põhjanel“ ta oli ja põhja jäigi, ütles rah- wameelne — kui kuulis, et Speek walimistel läbi kukkus

— Pärja paneme käsu järele aga häbisamma wa- batahtlikult — ütlesiwad töölised — kui nende käest wõimuga meistri pärja heaks raha wälja pigistati.

— Häbemataus on kõlbluse alus — ütlesiwad Tartu kodanlased — kui ülemaalise elektri-kirlanduse toime paniwad.

— Waenlane on jälle umbrohtu wilja sekka külwanud — ütles „Sõnumete“ lugeja — kui ta wäljamaa osas Saksamaa walimiste teateid luges.

— Parem oleksin Jänese õhkamist lugeda wõi- nud, ütles Märt Raud kui ta „Sõna“ seisma jäi ja ERE läbi kukkus.

— Põrgupühkmed, ütles teomees, kui armuline temale Prantsu Hansu „Ristirahwarisu“ ja „Sõnu- metooja“ tellis.

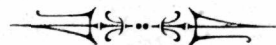
— Mina sotsialilise ilmakorra sisse ei usu — ütles prowokstor Ploompuu ja hakkas külameestele sotsialistide lendlehte ette lugema.

— Ka üks wabaduse-wõitleja, ütlesiwad Harku walla mehed, kui urjadnik Johan Ploompuu kinni wiis.

— Eestimehe poeg, ütles külamees, kui Her- manni poja „maakeelest“ aru ei saanud.

— Jälle seaduse wastane, ütles linnawaht, kui walimiste eelkoosoleku kuulutused maha kiskus, mis politsei poolt lubatud oliwad.

— Minu tennases tunnis õpetama teile see kallis makeel, ütles enbine Kuusalu papp — kui ta gümnasiumis Eestikeele õpetunniga algust tegi.

Wemblaft.

Lubius. Samal ajal, kui termes Wene riigis igal pool täie hooga walimiselahin- guid löödi, ei maganud ka Wembla mehed mitte, ehk nad selle suure kodanlise ülesande küll ammugi juba wana, tuntud Lubja walimisega suurepäralisemalt ära oliwad lõpetanud. Nad ei maganud mitte, waid pidasiwad endi põllumeeste seltsi koosolekut. Põllumeeste selts on Wemblas suur selts, sest ta seisab Muustatu Hertogi Jaan I kõigearmulisema kaitse all (esimees B. ja tema abi L. on läbi ja läbi „Tõnissoni mehed!“) ja töötab tõstjes „Geesti Eduerakonna“ waimus, kul- turaliste abinõudega. Ja kus tõstiste, kultura- liste abinõudega töötatakse, seal on ka alati tõst- sed kulturalised küsimused päewakorral. Wiimasel koosolekul oli see küsimus päewakorrale seatud, kas tuleks tulewasel wäljanäitusel alkoholi tarwi- tajaid hoošte = latrites, kõrwalistes kohtades ja monopoli = poe ees tänawal jooma sundida, wõi peab neile korralise puhweti suupäraliste „saks- kadega“ jne. jisse seadma, kust ka karstlased oma tarwis kõite leiaks, mis nende süda kutsub. Teise sõnaga: kas peab tulewasel näitusel alkoholi tar- witamise wastu „kulturaliste abinõudega wõit- lema“ wõi tuleb nõuda, et näituse ajal kõit wiin imeteo abil weeks peaks muudetama.

Algas kõre waidlus — jala joomise poolt ja wastu. Ringssepp Saltser pani ette, et selts tema ja tema sõbrade jaoks näituse plctjile lõ- bumaja asutaks. Seltsi esimees näib sellega nõuus olewat, sest ta awaldab oma rahulolemist tähisa ette paneku kohta — waimimisega. Suurem osa liikmeid panewad meeleawalduse toime — lahku- mad waidluses saalist. Punaseid lippusid ei tõm- mata mitte ülesse, ei laulda ka marseljeset. Saal jääb aina tühjaks, ainult mõned üfikud, kes muidu karstuse poole hviawad ja alkoholi eine- lauda põlgawad, aga selle wastu midagi ei omanda, et herra Saltser näituse ruumidesse lõbumaja jisse seaks, jääwad istuma. Küsimus wõetakse heale- tamise alla ja enamus on poolt et...

Tõesti arusaamataks jäi, mille poolt healed anti, kas hra Saltseri ettepaneku wõi karstuse einelaua poolt.

Seega oli lahing lõödud. Meeste pead nõre- tawasid higist. Seltsi laelahooidja abi, isand Pikk tõmbas aga oma halli habeme läbi fondise pihu ja ütles, na' na iseeneses: „... „Sest joodituid ja lollisid on ikka teie juures, ja kui teie tahate siis wõite teie neile head teha“...“

Tõhk.

Piltid Eesti ajakirjandusest.

Päewaleht

Kust tuul,
sealt
meel.

Päewaleht

Kas tunned Eestis päewalehte,
Kus raha ahnus wõtab maad?
Kui laita julged tema sihti,
Siis sõimu wastu nägu saad.
See on see Pärdik Päewaleht
Ja rublad on ta kallis siht.
Pärt ohkab, laulab, nuttab ka,
Oh kui weel saaksin mõne rubla ma!

Kui Pärdi-onu seda näeb,
Et rahwas „nellast“ wõitu saab.
Siis ennast ette otsa seab,
Ja sõimab — et suu wahtu aab.
Kui aga näeb ta saksameest,
Kell' raha kukkur paistab käest . . .
Küll Pärt siis ennast küürutab,
Ja „nella“ jalakanda musutab.

See oli walimiste eel,
Kui wõitlus oli ERE-ga.
Siis Pärdikene mõtles järel . . .
Ei teadnud keda sõimata,
Kui nägi wõitu rahwa käes,
Ka Pärt on „tubli rahwamees!“
Teeb tööd küll palehigi sees,
Kuid wilja tööst — ei näe sa waene mees!

Küll Pärdi ajunatukene
Saab warsti „kirjuks“ minema
Ta seda ei tea waenekene

Sest Andres Pärt nüüd hõiska sa

Sa sõind kaudu sõimuga.

Redaktor Randi juhtkiri.

Redaktor Randi istus tusalasel mõttel kirjutus-
laua ääres ja näris sule pead. Mõttes ja näris.
Juhtkiri oli kirjutada ja nagu igamees teab, ei
ole see mitte nalja asi. Juhtkirjas peab olema
kasulikka nõuandmist, tarkuse terakesi, mõistlikka
sõnu ja hulk asjatundmist. Redaktori isand oli
üksna mõrakis. Juba oli paarkümmed paberosfi
ära suitsetatud, sulepea ots killule näritud ja
kõigest ainult paar pealkirja valmis: „Talurahwa
tulewiku aated“ ja „Talurahwa aated tulewikus.“
Kaugemale ei saanud isand Kant milgil kombel.
Et see needgi pealkirjad wõi „themad“ küll arutada
anna. Sellel juhtmõttel wõib ju paljugi „armsa
maarahwa kasuks“ kirjutada, wõib sooja soowisid
ja palawaid püüdeid kalli kaaskodanikkudele sü-
dame peale panna. Redaktor oli ise waremalt
põllumees olnud, tundis maarahwa hädaid ja
puudusid nagu oma wiit sõrme; ta süda tuffsus
tulifelt „wähemate wendade“ wastu, Tema toi-
metusel ilmuv leht „Mooramees“ oli selleks asu-
tatud, et „põllumeeste põlwe parandada“ ja neile
usinuist, kasinuist ja alanduist õpetada. See juht-
sõnaks oli järgmine salm:

See tööd ja palu Jumalat,
Siis igapäewast leiba saad,
Sest kes on pandud orjama,
See orjagu heameelega.

Et „Mooramees“ nimelt põllumeeste leht
oli, seda tõendas tellijate nimekiri toimetuse laudil,
kus pooltuhat parunit ja wiisfada wonni olivad
üleskirjutatud, armamata weel hulk untsantsakaid,
kes uue aasta algul auusõnaga tõutafiwad: „Aga
mina ja minu pere, meie tahame „Moorameest“
lugeda. Mooramehed on ju praegusel ajal
moodis; neid tarwitawad würstid ja krahwid
toapoisteks, miks ei wõinud siis Eesti ajaleht
seda nime kanda. Toimetajale oli „prijahwiti“
poolt sada rubla kuus palka lubatud ja peale
selle igas puhwetis prii õlut, kui „Mooramehe“
number ilmunud. Aga selle eest pidi ka Randi
isand oma waimujuudu ja sule osawuist armuliste
herrade juhtmõttel maarahwa kasuks ja talurahwa
tuluks tarwitama. Igaas kuus ilmus pealehe

kõrwal suur piltidega ilustatud põllutöö lisa ja
aasta algul suur adreß-kalender, kus näpunäiteid
anti, kui kaua peab kitjetalle ema all imeda
lastma, kui kaua kalkunid peawad hauduma,
kuidas emaeessi warsaji ära wõõrutada jne.
Nüüd oli riigiwolikogu walimiste aeg ukse ees,
kõik lehed tõstiwad tugewasti häält, — ega siis
„Moorameesgi“ tohtinud waikida. Waja oli
„propagandat“ teha, leiwawanematele kasu saata.
Toimetaja pani uue paberosfi suhu, pistis uue
sule warre otja, kratsis kõwasti kõrwatagust, lastis
filmad lord üle lae kätia ja algas siis: (Ta kir-
jutas igal pool „õ“ tähe, sest „õ“ häälik puudub
sakstel.)

„Talurahwa aated tulewikus.“

„Meie elame rahutuma:el aegadel, sest need
ajad on rahutumad ja — (hm) kõik olemine on
kittastest oludes, (nagu priitfimaja üks walimise
ajal) ja meie kõik ootame paremaid aegu, et ajad
paremaks saaks minema. Iseäranis põllumeeste
olemine on nüüdsel ajal raske, sest ega ta kerge
ole. Iga asi nõuab paranduist ja meie peame
teda parandama. (Nii jah.) Sedawuisti ei wõi asi
edasi minna, meie peame uuenduist püüdma ja
olemine peab paremaks püütud teha saama...“

Ugi surises nagu jula wõi, hakatus oli käes.
Redaktor pani sule kõrwa taha, jõi paar klaasi
õlut, mis mõttelennu kiirustujeks pudeliga laual
seisis, (Kokinoki õlleladu poolt kuulutuste tasuks
saadetud) süütas uue paberosfi põlema ja kir-
jutas edasi:

„Nõnda siis, kallid kaaskodanikud ja armsad
põllumehed, meie peame oma häält tõstma, ega
meie ju wait wõi olla, aeg on kätte jõudnud,
kus walimised saawad ettewõetud saama. Iga
mees peab oma kasuji kaitsema, et tal wõiks
tulewikus hea elada olla, kui ta kasud on kait-
setud saanud. Sellepärast walime riigiwoliko-
gusse mehed, (aga mitte naised) kes kui mehed
wolikogus saawad olema. Ja seks on kõige
paremad mehed suured kaupmehed ja auusad
aadelimehed, sest need on mehed, kes nagu mehed
mõistawad talumeeste eesti wälja astuda. Selle-
pärast nüüd, (juudas, mis nüüd) — andke omad
hääled „nella“ parteile, kes saab wõima teie
elu parandada. Urmas maarahwas, wõikse minu
sõnad kuulda, siis saawad teil olema ilusad aated
tulewikus. Mis ma olen kirjutanud, seda olen
ma kirjutanud kõik teie kasuks, et teie olemine
saaks olema parandatud. Kõik õigused saawad

teile kätte antud ja „esimese öö õigus“ ei saa enam mitte üles mõetud. Sellepärast walige mehed wolifogusse, et seal oleksivad ka mehed.“

G. C.

Soo, suur waew oli nähtud, kasulik töö tehtud. Redaktori isand Kant tõusis uhkelt laua äärest ülesse ja pani sule plartsti lauale ja läks ise linna „spatseerima“. Temale juhtusivad parun Breikopf ja von Dickmagen uulitsal wastu.

„Moen.“

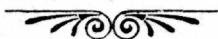
„Moen.“

„Noh, redaktori herra, kas olete juba propagandat teinud?“

„Ja, auulikud herrad, järgmises nnumbris tuleb.“

„Sehr gut, läheme nüüd pisut „ansitšima.“

Ja kolm auumeest sammusivad „Kolmenaise gostinnitsasse.“

Mitte sinu peale kukkunud.

Linna uulitsal juhtub liht töömeele toredale, „moodis“ isandale wastu tules nii ligidale, et ilma külge puutumata mööda ei saa.

„Eesjel!“ hüüab see wihajelt.

„Pole wiga ühti, — rahustab töömeele, — minu selgas sõitis Önnistegija, sinu selgas, ei tea, kas tahab sarwilinegi sõita.“

Karu Obakas.

Lapse sinu.

Tütar (emale, kes noor leht on): „Kas ja mitte warsti mehele minna ei taha?“

Mamma: „Aga mispärast mu laps?“

Tütar: „Ma teaks üht hääd partiid sinu jaoks.“

Wäike Elsa (mammale, kui toatüdruf tuppale tuleb): „Mamma, anna papale weel üks musu, laf' Kadri siis wihastab.“

Pettus.

Õpetaja (wälja läinud mehele järele jookstes): „Selle raha mis sina wigaste heaks lubasid kinnida, pead ju minu kätte andma!“

Talumees (wenitades): „Parusti ärra petab mind: egas' te' n'a wigane polegi, alles päris kõwad jaiad jooksu peale.“

Üleskutse.

Halastagem ikka waeste peale, sest nemad on alati teie juures!

Teie käsitöölised ja talupoisid, kes teie 30 kop. päewas palka saate, ohwerdage sellest 25 kop. õpetaja leksede ja waestelaste heaks. Ja teie peremehed, kes teie õpetajale 180—270 rubl. renti maksate, andge peale seda weel nende heaks, selle ijad ja mehed on künneid tuhandeid aastast saanud, nõnda palju kui weel terwetest sadadest puudub ja walwate selle eest, et õpetaja kanad ja munad õigel ajal maksetud saawad. Sest Jumal armastab rõõmsaid andjaid.

Tata Ohakas.

*

Uus muuseum.

Õpetajad awata lähemal ajal Tallinna Lasnamäele muuseumi, kus erakonna ajaloolised asjad tulewatele põlwelede alal hoitakse. Muude tähtsa asjade hulgas leida aset:

1) Britšimajas lõhti käristatud Jaani sabakuub. 2) 50 paari wanu saapaid, mida Jaan ühest walimise koosolekult teise jookstes ära on kulutanud. 3) Juhi torukübarad. 4) Jaani ülemaaline koot — wõi waltšuse-kepp. 5) 10 koormat ajalehte „Sõna.“ 6) Herra Tõnissoni patukahetsemise tool pärast Wiiburi üleskutse allakirjutamist. 7) 150 tühja tindiklaasi, mis ta walimiste aeg tühjaks kirjutanud. 8) Märt Raua puuhobune — selle wõi mille seljas Tallinna peale tormi jooksti.

*

Kohtus.

Peeter Tõrwa! Teid süüdistatakse et te küünla laadal Britš Dri'u pea olla weriseks lõõnud. Mis teil oma wabanduseks ütelda on?

— Olin laada tõttu purjus, auulik kohus.

— Noh, Dri, ütlege teie siis miks Tõrwa teid lõi?

— Ei tea ütelda, olin ka õige windis!

— Kojamees Walge! See tüli juhtus teie maja kohal, miks lasjate oma maja ees rüselema ja lärmi tegema hakata?

— Ega ma'gi kaine 'es ole!

— Tunnistaja Brigu! Mis te' teate?

— Olin ka purjus!

— Aga tunnistaja Ragu?

— Siin!

— Mis teil ütelda on?

— Me' tullime Driuga, iluste kõrtsist wällä... tullime wällä... ja siis tullime wällä... tullime ja siis hakasime...

— Seda pole teil maja harutada, kõnelege, mis teie asjast teate?

— Kudas ta asi nüüd olligi...

Auulik kohus, teda ei ole enam meelegi — aga me' ollime toll kõrval ikke kõik hästi pommin!...

Suur lahing.

See sündis 1915 aasta lõpul. Et nüüd sellest juba hulk aega mööda on, siis ei või ka päris kindlasti tõendada, kas see just sellel või mõnel teisel aastal oli, aga ega üks kümme aastat edasi ehk tagasi niisuguse tähtsa sündmuse juures midagi ei tähenda. Peaasi on see, et see kunagi ikka nõnda oli.

See oli sel ajal kui värsked, aga kaunis winged ida-tuuled üle maa puhuma hakkasid, pehmetest linnunahka kasutatest läbi tungisid ja mõnelgi püüdis lõdiseva ajasid, kes wana „pärispattu“ meelde tuletasid, ehk see neile küll Adamast ehk digemini esi-Adamatest sisse juurdunud oli. Hõlpsasti oleks võinud neid wanu patustid ka Adami ja Eewa kaela ajada, nagu katekismus seda juhatab, aga kel pagan see sel ajal meelde tuli.

Kiluranna poolt tulivad sõnumid, et sealt mõned paadimehed (mitte need, kes merel paadi peal sõidavad, waid need, kes kuiwal maal paadi all elavad) olla Torupilli kõrtsi poole tulnud. Peale nende sõnumite tulivad teised teated, et mitte wähem kui kaks tuhat taluproorlast (see on üks pagana ladinakeelne sõna, mida ma isegi ei oska dieti kirjutada, ega wälja ütelda) olla malewaks kofku heitnud ja maale tulnud. Kõik suured peremehed olivad ajutiselt oma „istanduste“ pealt ära sõitnud ja kuhugile „Tooma pea“ mäe otja elama asunud. Ainult wäikejed „wähid“ olivad kodu jäänud, kuna nad suurte äraolekul endid küllalt suure tundsivad olewat. Kõik see mõjus wäike-suurlaste närwide peale wäga ärritaralt, nõnda et nad kohutawaid unenägusid hakkasid nägema, öösel sagedasti jalgadega siputasid ehk woodist ütes kargasid ja „karaul“ või „Hi Se-walt“ karjusid.

See oli ka sel ajal kui Ülewalla mõisa seest ja wäljast pool kindlustati ja kantsiks ümber muudeti, ehk küüsi „armulised“ juba suwest saadik seal enam ei elanudgi. Seda agaramad olivad asja ajamas üleminspektor Teras ja alaminspektor Schwimmer. Esmene oli enam Saksa mees, aga nimi päris Eesti maitu ja tetne oli enam Eesti sak, aga nimi üsna Saksa laadi. Aga siiski wõib olla — et wahetasin nimes kogemata ümber. Tont seda teab! Parandama neid enam ka ei maksa hakata.

Waldekist (see ei ole mitte Saksamaa Waldeki wüerstiriik, selle auu osaliseks wõib see koht ehk alles edaspidisel ajal saada) kutjuti ülemaa kuulus mehanikus Huruwint, kes oma plaani järele „häär-

berile“ raudtrellid afnate ette tegi ja terasluugid üles seadis, milledele lastmise augud sisse jäeti. Seameelega oleks ka suurükid üles seatud, aga ei olnud niisuguseid tühja aukusid käepärast, milledele juba torud ümber oleksid olnud, seepärast jäi see mõte teoks tegemata. Hädapärast oleks võinud ka tühje aukudele sawist torud ümber walada ja kollase wärwiga neid wafarwaliseks wärwida — peletis oleks siis ikka seal olnud — aga seekord ei tulnud kellegil meelde seda teha. Türgimaalt ja Perfiast palgati neli bashi-boshukit, kelledele uued tõlpaajutad ja karnased mütsid osteti ja pikad „Mauswehri“ püssid selga anti. Nüüd oli kõik lahingu walmis.

* * *

Hilisel õhtu ajal istub mehanikus is. Huruwint Waldekis, omas kabinetis ja murrab pead selle üle, kudas ta temast üles leitud uutmoodi suurükile niisuguse wiguri jaoks juurde panna, et sellega ka pauku wõiks teha, ehk nagu hiidlane ütleb, „henge sisse panna“ ja misjuguised suurükid paremad on, kas need mis ümber nurga jooksewad, või need milledega otsehohe lasta wõib.

Korraga hakkab tema peakohtal telefoni aparati kell tilisema. — Jand Huruwindil oli tema heategijate, suuremaade meeste poolt ja nende kuulul telefon sisse seatud

Jand Huruwint kargas nagu nõelast torgatud, maast ülesse ja jookkis telefoni juurde. Teadis ta ju, et wist keegi suurem olewus temaga kõneleda tahab, sest talu „tolad“, nagu ta külaelanikka armastas nimetada, temaga ju „trae“ (tema keeles tähendas „traadi“) läbi temaga ei kõnele. Ja suurte wastu peab alati hästi aupaatlik olema. Ka kõnetraadi all seisiski ta „ilma silma nägemata ja kätt andmata“ päris „winkles.“

„Halloo!“

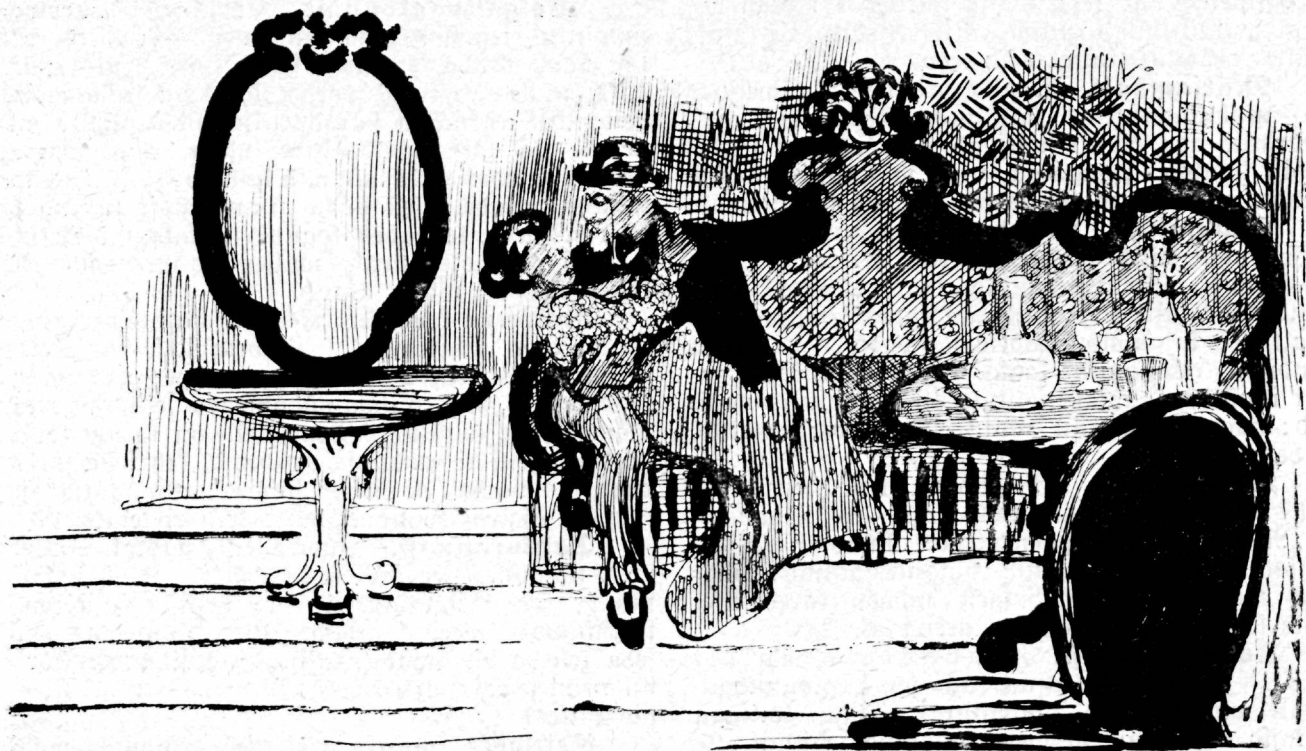
„Halloo!“

„Was wünschen Sie!“ („Mis Teie soovite.“)

„Ülewalla, hra Teras. Teatan Teile, et meid suur hädaoht ähwardab. „Hülfi“ jaama poolt on suur salk mäsajaid tulnud, kes praegu paar wersta eemal, metsa all tule ääres laagris on. Armas Huruwint, tulge ruttu appi ja tooge endi „sõjariistus“ sellid ka ühes. Ehk läheb meil fordova neid ümber piirata, siis saame selle kurja korruga kätte. Kui Teil juhtub mõni piisikene suurük käepärast walmis olema, siis wõtke see ka ligi.“

Nüüd oli püsti põrgu lahti, kui mäsajad juba nii ligidal on. Meister ja sellid panivad endid pealaest jalatallani sõjariistadesse; püssid õlale ja talumehe sedelka wõõ jarnased wõõd wõõle, milledesse ümberringi patrunid olivad õmmeldud. Kas need patrunid ka kõik laetud olivad, seda ei tea, aga hirmutaw nägi niisugune wõõ küll wälja. Mõnel oli ka weel revolwer wõõ wahel; üks jai kõõgilt suure seatapmise noa ja teine heeringa küpsetamise ora kätte. Kõik wõeti kaasa. Sõttamine läks jalgil, „шагомъ, бгомъ“ — wõi Eesti keeli „sõgadi jagadi“ marssil lahti. Et tee pakjust tuusjemestast läbi wiis, siis tuli sõjajalgal mitme-

Pilt kilulinna wabriku oludest.

Naismeister direktorile: Kallis, ma luban Teile mida aga ainult iial soowite — ainult lubage mind kõiki neid naistöölisi lahti lasta, kes mulle ei meeldi.

Direktor: Seda rõemu tahan ma Teile heameelega lubada. Kihutage minu pärast wõi kõik minema.

Nii ka sündis — hulk töölisi sai sellepärast lahti, et nad lihtsalt ei meeldinud.

lugusid „kõkkupõrkamisi“ ette. Esiteks juhtus isand Xuruwindile kingsepp Tallaääre pooleaastane põrsas pöigiti tee peale ette. Selle kõkkupõrkamise juures said mõlemad pooled kannatada; kulludes puuris Xuruwindi nina suure augu maa sisse ja võrsas jooksis haleda wingumisega koju poole. Teisel abiväe-mehel oli kuusega kõkkupõrkamine, mille märgid mitu päewa veel üsna selgesti näha olivad, kas kuuse juures wõi mehe nina külges, seda enam heasti ei mäleta. Kolmanda sõjamehe tõmbas selgas olem püü, mis puuotsa taha kinni jäi, pikali kännu otsa maha. Kirudes jooksiwad kõik edasi. Metsa serwal tuli neile kohtumees wastu, kes wallaraha kotiga parajasti kodu poole sammus. Koledat padruniwõõde klõbinat ja pikki püüsa nähes, tõusis tal kartus elu ja walla raha pärast ning ta katsus kõrwale pöigata. Sõjawäelised arwasiwad aga temas mäsujalga eelkulaajat nägema ja kihutasiwad temale järele. Pikemate manöwri järele läks neil korda „mäsulist“ sisse piirata; seal juures tuli aga ilmsiks, et tagaetatav „mäsumees“ polnudgi.

Lähemasse „Marimaha“ alewisse jõudes oli ij. Xuruwind tee peal juhtunud „põrutawatest“ sündmustest ja kiirest jookstust juba nõnda wäsinud,

et tal püü ühe öla peal ja k el suust wäljas trise öla peal rippus. Alewist tahtis is. Xuruwind weel „weiwirtsu“ mehi, s. o. neid kes halli watti ja wasskübarat kannawad, lisaks kaasu kutsuda. Eesti keeli nimetatakse neid mehi ka „pasparnadeks“. Nende ülem pani aga koha ülitrumala küsimise ette: „kas seal tuli lahti on?“ ja ei lubanud kudagi mehi saata. Selle peale järgnes Saksa keeli sõimu müra, nagu „ach du Has,“ „Deibel“, „tola“, ja isand sõitis oma sellidega jala minema.

(Järgneb).

Suurepäraline abindu.

Maamees Märt (Tallinna weewärqi torusid waadeldes): „Kuule Jüri, kas sa tead miks pärast tallinlased kõik oma wee Ülemiste järwest wõtawad?“

Jüri: (wäga targa näoga): Siin on kaks põhjust. Esiteks kardawad nad, et järw linna ära uputab ja püüawad sellepärast teda tühjaks juua, ning teiselt — on järwe weji ikkagi „rammusam“ kui puhast kaewu weji.

Tõhk.

selle järel walmab, et midagi „Kärbla“ üle sees ei ole ja lugemise tupp ei pääseks. Isearalisteks ülesanneteks on: seda wälja uurida, kui keegi midagi wabriku üle kirjutas—ning „Postimehe“ ning „Elu“ heaks fihutuse tööd teha.

Märjamaalt. Orgita ja Rasti koolmeistrid on usuhullustusesse sattunud. Restpäewa ajal, iseäranis aga õhtuti näewad nad pörgust ja kuradist lahtiste filmadega und ja kollitawad siis nõnda, et mitme walla naesed ägawad ja nutawad.

Saapsalust. Rändawa raamatukogu asutamise puhul kiitis esimees parun, et temal lorida on läinud häid raamatuid saada, nimelt ühelt Tallinna tubliilt kirjanduse tundjalt raamatu-kauplejalt, kes ka mõisnikkudele ja pastoritele wäga sündsaid raamatuid saata. Läbiwaatamisel tuligi ilmiks, et asjatundlikult oli raamatuid walitud: nagu Lutheriusu laulu- ja palweraamatud, piibel, jne.

Wõrust. Ra missioni töö. Kirikherra tellis linna waestemajadesse ajalehed „Isamaa“ ja „Kristirahwa pühapäewa lehe“. Nüüd on waestemajalised ajalehe lugemise haiguse saanud: tahawad edaspidi kõigest hingest mõnda käremeelset lehte saada. Kirikherra on ärewuses.

Kolga-Jaanist. Puhastuse tulest läbi. Pastori walitsuse all on raamatukogu. Peale waimulikude raamatute leiduda kõiksugu piktsid armastuse ja were romanisid. Siljuti ette wõetud korraldamisel raagitud kõik Wilde tööd seest wälja. Olnud wäga „ungebildet“ tööd.

Tartust. Peale wõidu käremeelsete üle, katsumad edu-erakondlased Truzzi tsirkuses enestele esimest platši wõita. Selles asjas tükkida aga „nella“ mehed ka ligi, seepärast katsuda eralised tsirkuse tüdrukute peale tormi jooksta. Selle tagajärgedest teatame järgmises numbris.

Wirumaalt. P. parun andis fihelkonna postipoisile ihunuhtluse ähwarduse all käsu, et see enam ühtegi „Kiirt“ postikotti ei tohi panna, ega neid ülepea posti pealt ära tuua.

Kolga-Rõnnust. Gestiujuline posti korraldus, mida kõikidele soowitada wõib, on ainult Rõnnus. Selle eest peetakse iseäranis hoolt, et keegi oma postisaadusid wärskelt kätte ei saa. „Käed ülesse“ karjumise eest hoitakse seega ära, et kõik rahakirjad ja pakid 68 mersta kaugel Tal-

linnas wastu wõetakse, sest siis wõib raha linnas panka hoiu peale anda, ehk lihtsalt maha juua.

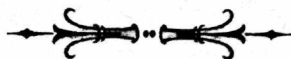
Walga maakonnast. Kohalised suurmaamanimid tegiwad oma saadikule ülesandeks selle eest hoolt kanda, et uue seadusesse § üles pandaks, mille järele talupoega karistuse alla wõiks heita, kui see mõisa parade uksest fiske juhtub minema; see käia mõisnikude maja auu wastu. Selleks ettepanekuks andnud lugu põhjust, kus talumees parade uksest häda sunnil fiske tulnud ja teda kohtusse kaebades koguni süütaks mõistetud. — Rahjuts pole ajutisi waljemaid määrusid selle kohta ka weel wälja antud.

Rakwere kreifist. Keegi armuline herra tellinud oma fihelkonna kooliõpetajatele ainukesed lugemise-wäärilised ajalehed, nagu „Isamaa“, „Nooruse“, „Kristirahwa pühapäewa lehe“ ja weel mõne nende seltsilise. Peale selle on ta ühe kooliõpetaja tsensori ametisse pandnud, kes selle järele peab walmama, et mitte „hinge hukka saatja“ ja kahjulik ajaleht koolimajadesse teed ei leiaks.

Tahkurannast. Juba teist aastat elutseb meil ilmaime, see on: kooli kõrts. Küll leidub siin ja seal kodumaal kiriku-kõrtsijid, kuid kooli kõrtsist pole weel kuulnud. Kiriku-konwent olla seda sellepärast awada lastnud, et fissetulek kõrtsist heategewaks otstarbeks minna — kooli ülespidamiseks.

Geitlaste maalt. Terwel eestlaste maal murtakse selle üle pead ja imestatakse, kui suur tarlus ja mitmepaifus wõib sellel ajalehe toimetajal olla, kes eest punane, keskest edu erakondlane ja ta:ka üsna must on. Rahjuts puuduwad meil weel mõned politika parteid — siis oleks see leht üsna wikertaare wärmiline olnud. Jah, ainult Päewaleht mõistab sellega tüme saada.

Baltiskist. Keegi „hantwert“ Bullmees, tuttam sakste kannupois, sai — kuuldes, et Riigi wolikogu walijameeste walimistel Tallinnas Gesti rahwameelised wõitjwiad — pudeli frambid ja somberdas oma leiwaisa Hansu herra poole abi saama. Hansu-herra andis nõuu esite meie ülikuulja „Rogerwiki“ klubi apteekis „frambid“ maha loputada ja siis oma hukkaläinud „armsa maarahwa“ seas tulemata aegade tarwis misstioni tööd tegema hakata. Wiimase tegewuse eest lubas herra „sooja kattu“ anda.

Kirjawastused.

Kont. Ei lähe.

Koodijaanlane. Lehe saate.

Tata Ohakas. „Paide harilased saagi kallal“ ei lähe — pole üleüldist tähtsust. Paar rida naljade hulgast tõlbas.

J. M. W. Tarnus. Need pildid on siis wäärt —

kui wärwidega trükkida, aga ühewärwiliselt kaotawad oma mõju. Tõnu ridade pealt on — alguparaliste nahade eest 3 kop. — ümberpanekud 1—2 kop. rea pealt. J. W-le Riitapajale sai leht käima pandud.

St-tes. Enne jõulase kirja saime küll kätte, aga wäljast poolt tuli awaldamiseks talistus. Terwiseid!

Kuu ülewaade ja uuemad sõnumid sündinud asjust.

Anskekülast. „Hääle“ kirjasaatjad purelewad. Üks ütleb, et Anskeküla waimuelu olla täitsa meff — Teine püüab selgeks teha, et see sugugi nii ei olla — selle tõendusjeks loeb wiimane kõit Anskeküla laulukoori poolt antud kontserdid Dige- ja Lutheri-usu kirikutes üles. Ja rahwas, kes nii hoolega kirikus laulmas käib — kuidas võib sellele hariduse puudust süüks anda: waene rahwas — jull on „Largad“ süüdistajad ja eestkostjad.

Märjamaalt. Kõit kohad on sharlatihai- gust ja kõitsugu lendlehti täis. Gaiguse wastu on raske abi saada, kuna lendlehtedega asi kergesti läheb. Lendlehed, mida rahwas oma kasude waen- lasjeks peab, häwitatakse ka rahwa poolt kobe ära — kuna „punaste“ omade peale politsei agarasti jahti peab.

Tallinnast. „Sõna“ lastis oma lipu lan- geda. Ahwardab aga üürise aja pärast seda uuesti lehwima panna. Dotame seda ülestõus- mist suure põnewusega.

Siin laotadi juttu laiati, et ülemaalise rahwa- juhi ihuline ja waimline iseolemine täitsa häda- ohus olla. Nüüd tuli Tartu poolt seletus, et lugu sugugi nii halb ei olla. Tema waimline iseolemine olla täitsa korras, kuna ihuline iseole- mine terve influensa õnnelikult läbi olla teinud.

Gestimaalt. Suur õnnetus tabas terwet rahwas — sest Gestimaalt pidi kolm ministert tõusma — nimelt hra Lubjast loodeti hariduse minister, hra Speekist raha minister ja hra Karl- sonist ssemiste asjade minister saama. Nüüd aga läks asi „luhta“. Minult rahwameelsed aja- lehed tõmbawad tergemalt hinge. — Kartsiwad need ju hra Lubja — kui tuld — sest wiimane ähwardas ju oma kõrget mõju selleks tarwitada, et neid finni pandakse.

Pärnust. Edulastel fiin kõitidel „aitüma“ näod ees — et nellad ja käremeelsed läbi kuku- jid. Noh, wastasel korral oleks ka lugu hale küll olnud, — poisitsurad tegiwad walimiste eel alemis palehigis tööd — jagasiwad korwitäiede kaupa möb- daminejatele wabriku-töölilistele hinnata terwe Gesti rahwa healekandja Postipapa Pärnu sabakest wälja.

Tarwastust. Wooru mehed saiwad mõisa- walitsuse poolt kõwa käsü, et ühelgi neist ei tohi rohkem lambaid olla — kui üks ainus. Aga kui

see üks ainus juhtub poegima — noh siis on häda. — Kas maffa trahwi — wõi hukka, mis üle ühe.

Paidest. Siin otsiti õõsetel politsei poolt kõit isitud läbi, teda kardeti, et walimistel rohkem healt wõiwad saada kui fakste omad. Otsijate õnnetusjeks aga ei leitud kellegi juurest pommide ega püroosiiliini ladusid, ja peale Piibli ei olnud wist kellegil muud kirjandust.

Tallinnast. Uus sünduslik määrus. Tead- mata selle poolt, on sünduslileks määruseks teh- tud, et kõit wabriku-töölilised mõne meistri surma puhul kohustatud on palgarahaga toredat pärga haua ehtimiseks oftina ja kadunufese hinge eest kümme korda „isapojufest“ paluma. E. wabriku mehed saiwad kõige enne seda tunda. Nüüd mõeldakse selle wastu protesteerida, sest et meist- rid töölise surma puhul mitte midagi ei õhwerda.

— Mõõdaläinud kuul läks jüda õõsel ühts- elu-maja „France“ põlema. Tuli hakkanud wi- gaseft lambist, mis ilma ülewaatuseta põlema jae- tud. Et majarahwas sügawas unes wiibis, siis pidiwad nad endid pool alasti ja särgi wael peastma. Witnud suured tütarlapsed pidiwad teise korra aknast alla hüppama. Õnneks oliwad neil terged paberist riided ümber, mis kulkumise juures hoogu tagasi wõtsiwad. Noorte elumeeeste ringkondas pandakse korjandus toime, et liikme- rikkale perekonnale uut peawarju muretseda.

Läänemaalt. Läänemaa mõisa-fakfad, ise- äranis Haapsalu ümbruses, — on jänese kaswa- tuse sisse seadnud. Mitu waguni täit elusaid jä- neseid on juba kohale toodud ja lahti lastud. Wene jänesed olla aina rõmsad, et nüüd Gesti taluaedades kepsu saada lüüa. Kerise kivid on taludest ära korjatud, sest kardetakse, et talupojad nende kividega mõisa jäneseid jurnuks wõiwad wisata.

Utsist. Rihelkonna konwent tegi otusjeks kihelkonna postimehe ametit ära kaotada. Olla rahwale kahjulik, kui kirjasid ja ajelehti wärskelt kätte saadakse.

Siiu-Kärdlast. Wabriku lugemise tupp on mõnda aastat kõit tähtsamad Gesti lehed tel- litud. Nende meelsuse ja sihi peale ei waadata kui „tsensori-ameti“ maha arwame, kes — alat;

„Sõna“ matus.

„Sõna“ suri, suri waluga,
 Surmaeelse suure joruga,
 Saja rubla eest ta leiba söi,
 Teise saja eest riideid läbi löi.
 Wilesaja eest wiisku kulutas,
 Kolmesaja eest korterit tarwitas.
 Käremeelsed ahju kütsiwad,

Wihawingu tuppa jätsiwad,
 Tapsiwad ERE-tallekese,
 Kahekuuse kangelase...
 Kui ükskord Jaani hääl käratab,
 Küll see sind mullast jälle äratab:
 Puhka rahus!

31. jaan. 1907.

Salwaja.

„Meie Matsi“ sõpradele.

Laialt tuntud „Keila mehe“ toimetatud ja wäljaantud „Meie Mats“ ilmus juba enam kui 4 aasta eesi. Ilmus praegu korralikult edasi. Müüd aga ilmus ilma nimeta kuulutus ajalehtedes, et „Päris Meie Mats“ ilmunud olla. Et see järele tehtud on, seda mõistab iga mees. Otsse imestamise wäärt ja weider on see kuulutus, sest seal öeldakse, et kes öiget „Meie Matsi“ tahab saada, see ärgu oma tellimist mitte „Meie Matsi“ toimetusele saatku, waid raamatukauplustesse, kes jeda mitte „Meie Matsi“ toimetusele ei olla kohustatud edasi saatma, waid nähtawasti Tallinna hr. Bloompuu raamatukauplusele.

See on seesama hra Bloompuu, feda ERE-erafond oma riigiwolikogu walijatemeeste kandidadiks tahtis ülesse seada. See on seesama hr. Bloompuu kelle wend Garfu walimistel „Uue Wirulase“ (nr. 18) teatel mustafajalise prowokatori osa mängis. Nõnda on siis kaks „Meie Matsi“ ilmas. Üks on õige Jaasoni toimetatud ja wäljaantud, teine järeletehtud, wõltsitud „Päris Meie Mats“. Lugejad kes öiget „Meie Matsi“ tahawad saada — wadaku, et Jaasoni nimi ei puudu.

Auupakkikult

Jaason.

Trükitud M. Antie trükikojas Tallinnas.

„Meie Mats“

ilmub 1907 aastal 2 forda kuus ja maksab aastas, s. o. 24 nrt. postiga 2 rbl., postita 1 rbl. 60 kop., pooles aastas poole wähem. Üksik nr. 10 kop.

Toimetus ja talitus on Tallinnas, Arewjemi uul. nr. 10.

Kirjalik tellimise adress: „Meie Matsi“ toimetus Tallinnas. Wene keeli: Журнал „Мейе Матс“, Ревель.

Tellimisi wõtawad wastu kõik auusjad raamatukauplused ja ajalehtede tellimiste wastuwõtjad

Auustatud lugejaid palume wabandada, et pilita wähem on — kui kuulutustes sai lubatud — sest politsei arwas heaks muist piltidest trükkimise ajal trükilojast ära wiia — ja nende awaldamist feelata.